

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 104

Číslo: 4

28. ledna 2024

Cena: 12 Kč

Z projevu Václava Havla o Janu Žižkovi

Před 30 lety navštívil tehdejší prezident České republiky Václav Havel město Přibyslav a pronesl tam dne 18. září 1994 svůj projev o Janu Žižkovi. Bylo to v roce 570. výročí od smrti tohoto husitského hejtmana a vojevůdce. Jaký postoj zaujal Václav Havel k této historické postavě, o kterou se vedly a vedou spory, a co spatřoval jako aktuální v Žižkově odkazu?

V úvodu projevu uvedl, jak je potřebné se svobodně rozpomínat na svou vlastní národní historii, to ale v období komunismu nebylo možné. V této éře se stávala historie „častým předmětem ideologického zkreslování“. Zajímat se o vlastní národní historii znamená věnovat se své národní totožnosti. Je správné a nezbytné se historií zabývat nepředpojatě a nevykládat ji účelově a tendenčně. Václav Havel připomenul, že právě husitství bylo účelově zkreslováno jako sociálně-revoluční hnutí a jeho nábožensko-reformní charakter byl považován jen za „pouhý vnější plášť sociálních cílů“. Havel dává Žižku do zřetelné souvislosti s náboženskou vírou a přesvědčením a s reformací v kontextu Evropy a jejím vývojem. Jan Žižka poprvé v Evropě v takovém rozsahu a s takovou úspěšností bojoval za reformaci a „přispěl k tvorbě nového duchovního klimatu, vedoucího později k větší pluralitě, toleranci a svobodě přesvědčení.“ „Sám měl však asi k myšlenkám plurality, tolerance a svobody lidského ducha velmi daleko.“

O samotném Žižkovi Havel říká, že oproti jednostranným dobově podmíněným výkladům byl ve skutečnosti postavou mnohem zajímavější, komplikovanější a rozporuplnou. „Svatý zápal božího bojovníka, bojujícího za pravou víru proti zlořádům světa, spojoval zřejmě s velkou mírou dobového fanatismu a krutosti.“ „Byl pravděpodobně geniální vojevůdce, charismatický muž, nezištně zapálený pro svou věc a ochotný obětovat této věci cokoliv.“ „Žižka a jeho bojovníci věřili, že brání pravdu Boží, která jim byla nejdůležitější věcí na světě. Tato víra byla zdrojem jejich vojenského umění a jejich úspěchů.“

V závěru svého projevu tehdejší prezident zdůraznil v souvislosti s Janem Žižkou význam obrany svobody a demokratických hodnot a nezbytnost utváření naší novodobé armády.

Tento projev Václava Havla, vyslovený v Přibyslavi před třiceti lety, obsahuje mnohé podnětné myšlenky i pro naše dnešní pohledy, úvahy a rozhovory o této významné postavě českých, ale i evropských dějin. Město Přibyslav je jedním z hlavních míst připomínání Jana Žižky v roce 600. výročí od jeho smrti.

Tomáš Butta

V letošním roce uplyne 600 let od úmrtí Jana Žižky

Jan Žižka náleží k výrazným osobnostem českých dějin. Tuto proslulost získal především díky posledním šesti létům svého života, kdy se nesmazatelně zapsal do historické paměti jako činitel, jehož působení v českých zemích v době husitské revoluce vyvolalo ohlas evropského rozměru. Jsou známy zejména jeho činy ve vojenské oblasti, v níž bývají oceňovány především jeho velitelské schopnosti nikdy neporaženého vojevůdce.

Většina Žižkova života je však skryta pod příkrovem času a je uchopitelná pouze na základě pouhých několika útržkovitých historických pramenů. Správy o něm jsou rozporuplné. Ukazují nám charakter s morální integritou, a zároveň stigma psance. Vedle šlechtice, který se řídí rytířským kodexem, stojí rebel, pohybující se mezi zločinci na okraji společnosti. Žižka je nejen dvořanem českého krále, stýkajícím se u dvora s vysokou šlechtou, ale též hejtmanem plebejského vojska složeného ze vzbouřených poddaných.

Do myšlenkového světa Jana Žižky nelze přímo proniknout, protože ne-

známe ani jeho skutečný věk, ani jeho skutečnou fyzickou podobu, ani nějaký jeho vlastní rukou psaný písemný dokument. Nejstarší značně schematická výtvarná ztvárnění jeho podoby, která ovlivnila jeho ikonické zobrazování, pocházejí až z konce 15. a z první čtvrtiny 16. století. Máme sice k dispozici několik textů, označených jeho jménem, ale tyto dokumenty jsou zjevně stylizovány jeho písařem. Texty vykazují určitou teologickou průpravu, která možná souvisela s písařovou předpokládanou duchovenskou funkcí v husitském vojsku.

Dokončení na str. 3

Milí čtenáři, téma minulého magazínového čísla našeho časopisu „Synagogy – sbory naší církve“ zdaleka nebylo vyčerpáno, a tak mu rádi dáváme prostor také v tomto čísle.

Zároveň bychom chtěli připomenout ty, jejichž slova v těchto domech shromáždění, domech modlitby, kdysi zaznívala. 27. leden je totiž Mezinárodním dnem památky obětí holocaustu.

Všeradická synagoga a Aaron Pollak

Kostelík Církve československé husitské ve Všeradicích je malou nenápadnou budovou v zástavbě obce nedaleko velkého římskokatolického barokního kostela sv. Bartoloměje, která nicméně rozhodně stojí za pozornost. Je bývalou synagogou, odkoupenou od židovské obce ještě před II. světovou válkou, narozdíl od jiných židovských památek, které měnily své majitele až po válce ze známých tragických důvodů.

Historie kostelíka je velice zajímavá a do značné míry spojená i se slavným všeradickým rodákem Aaronem Pollakem, jehož jméno, jak už to v Čechách bývá, je známo a s úctou vyslovováno především v zahraničí. První zprávy o Židech ve Všeradicích pochází z pramenů z roku 1680, kdy požádalo osm mužů vrchnost o povolení založení židovského hřbitova. Ačkoliv k záměru patrně nikdy nedošlo, již v roce 1724 je známo, že v obci žilo šest židovských rodin. Ve Všeradicích byly dokonce dvě školy, stará a nová škola, která dodnes stojí. V roce 1817 si židovská obec postavila na břehu potoka dřevěnou stavbu, která sloužila k bohoslužebným účelům, a o něco později pak kamennou synagogu; ta byla v provozu do roku 1928, kdy ji pro úbytek lidí zvažovala hostomická židovská obec (správce) odprodat. Z židovské historie bychom chtěli připomenout zmíněného všeradického rodáka Aarona Pollaka. Na rozdíl od Magdaleny Dobromily Rettigové, o které se ví, že se ve Všeradicích narodila, zůstává Aaron Moses Pollak pro mnohé neznámým. Jako mladý odešel do Vídně, kde studoval a po čase si založil továrnu na výrobu sirek. (Inovátor, podnikatel a humanista Pollak zdokonalil sirky několika způsoby. Začal používat červený nejedovatý fosfor, opatřil krabičky zásuvkou, nově je natřel zápalnou hmotou a opatřil hlavičky sirek lakem, aby třením nedocházelo k samovznícení.) V období od roku

1847 až do roku 1856 postupně založil několik továren ve Vídni-Schörrlingu, v Českých Budějovicích a v Praze-Smíchově, ovšem filiálky jeho firmy byly rozšířeny takřka po celém světě. V padesátých letech 19. století byl označován za nejvýznamnějšího rakouského sirkáře. Založil též nadaci a nadační dům ve Vídni Rudolfinum pro nemajetné studenty techniky a chemie. Za jeho počiny a úspěchy mu byl 1. února 1869 udělen rytířský titul – rytíř von Rudin. V té době konvertoval ke křesťanství a jeho jméno bylo Adolf Maria Pollak. Ačkoliv se Pollak sžil s Vídni, na svou rodnou ves nezapomněl, založil nadaci a ze zahraničí podporoval až do své smrti Všeradice, školství a synagogu v židovské obci, ale i nežidovské obyvatele. Všeradické synagoze

Dokončení na str. 3

Sbor Jana Želivského - humpoleckého rodáka

Původní synagoga, dnes náš sbor v Humpolci, stojí uprostřed židovské čtvrti – města, na jeho jižním okraji. Ghetto kdysi tvořilo asi třicet domů s malým náměstím a několika uličkami. Synagoga v barokním stylu (1760) byla mnohokrát rozšiřována a rekonstruována. Během 2. pol. 19. stol. byly postupně přistavěny ženská galerie, škola, polookrouhlý chór pro zpěváky a byt rabína. Hlavní sál, do kterého se sestupovalo po několika

schodech, byl určen pouze pro muže, kde měl každý své sedadlo, za které platil.

Po ničivém požáru r. 1886 byla znovu postavena v novogotickém stylu. Během 2. světové války došlo k vyhlazení židovského obyvatelstva, synagoga byla opuštěna a zničena. V roce 1951 ji zakoupila Církev československá husitská. Během postupných oprav došlo k několika významným objevům. Mezi největší, který nemá v rámci ČR obdoby a u venkovských synagog se jedná o naprosté unikum, patří odhalení zachovalé původní výzdoby z roku 1766. Biblické texty, rostlinné motivy, lvi, jeleni a další symboly dnes opět zdobí stěny hlavního sálu.

Synagoga je od roku 2000 chráněnou kulturní památkou.

Synagoga v Humpolci na staré pohlednici.
Zdroj: wikipedia.org

Z probíhající diskuse nad otázkou přístupu církve k homosexualitě

V minulém roce jsme na stránkách Českého zápasu zveřejnili několik příspěvků odrážejících téma přístupu církve k homosexuálně orientovaným lidem, včetně otázky církevního požehnání těmto párům a možnosti vykonávat povolání duchovního. K tématu se v čísle 31 z 30. 7. 2023 vyjádřil bratr patriarcha Tomáš Butta, v č. 34 z 20. 8. 2023 pak bratr biskup Lukáš Bujna. Tato diskuse v církvi pokračuje, a tak dáváme prostor dalším hlasům, které se k problematice chtějí vyjádřit. Rádi bychom zároveň zdůraznili, že stanoviska zde zveřejněná nepředstavují nutně názory redakce, redakční rady, ani oficiální stanovisko církve.

Odkud vane vítr?

Bylo by to k nevíře, kdyby to nebyla pravda. Bylo by to k smíchu, kdyby to nebylo k pláči. Příspěvek

k diskusi nejen o manželství. Tomuhle já nerozumím! To mi nebere hlava! To se ty elity nahoře

Nežiji už já

Před několika dny jsem si udělal volno a vydal se na delší procházku do lesa. Bylo mrazivo, klepal jsem se zimou a čekal, kdy mě rychlá chůze konečně zahřeje. Zahřálo mě však něco jiného. Mezi stromy jsem zahlédl kouř. Našel jsem veliké ohniště, z horkého popela stoupal dým a když zafoukal vítr, vyskočily plameny. Nedaleko byla voda, ale neměl jsem ji v čem nosit, abych oheň uhasil. Natrefil jsem akorát na prerezlou plechovku od piva. Navíc voda byla zmrzlá, pouze u břehu se led trochu nořil pod hladinu. Vrátil jsem se k ohništi, tahal z něj ohořelé větve, nosil je dolů k vodě a házel na led. Kouřilo se z nich, syčely a praskaly. Asi po hodině práce jsem usoudil, že ohniště je bezpečné. Žhavé uhlíky už nebylo vidět. Vracel jsem se domů, s propálenými rukavicemi, špinavými kalhotami a bundou načichlou od kouře, a uvědomil jsem si, že i moje ego připomíná ohniště. Emoce a myšlenky se podobají plamenům, které by časem pohasly, ale ego stále přikládá, aby ohniště zůstávalo žhavé. Ego nechce vyhasnout. Jenže já nejsem a nikdy nebudu středem vesmíru, i kdybych vynakládal veškeré síly k prosazení sebe sama. Svět žene do záhuby jeho zvrácená touha, píše se v Novém zákoně (2. list Petrův 1,4). Ovšemže není každá touha špatná. Ale zvrácené je toužit, aby se vesmír točil kolem ega. Svět jako hřiště, na kterém se střetávají nemocná a sobecká ega, je místem zvrácenosti, v němž se nedá smysluplně žít, jen trpět a způsobovat utrpení ostatním. Aní ego však není z principu špatné, vždyť „i ego je Boží dílo“; (zpívá Leonard Cohen). Ego má možnost se rozhodnout a vydat se jinou cestou, když uvěří a pozná, že ta cesta vede k osvobození, uzdravení a smíření. Přestane přitápět a přikládat další polínka. Začne vyndávat a nosit ohořelé větve emocí a myšlenek, aby se ponořily do klidného oceánu nekonečně hlubšího a mocnějšího, než je malinkaté lidské já, které se tak rádo nafukuje, a přitom je nešťastné a nespokojené. Úžasné na tom je, že oceán božského klidu a míru není mimo mě, nýbrž ve mně, omývá břehy mého srdce: „Nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne“. (list Galatským 2,20).

Lukáš Bujna

Z kazatelského plánu

Čtvrtá neděle po Zjevení

Kdo je jako Hospodin, náš Bůh, jenž tak vysoko trůní? Sestupuje níže, aby viděl na nebesa a na zemi. Nuzného pozvedá z prachu, z kalu vytahuje ubožáka.

První čtení: Deuteronomium 18,15-20

Tužby pro dobu po Zjevení:

2. Abychom Pána Ježíše slovy vyznávali i životem následovali, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom Božímu slovu pozorně naslouchali a ve skutek je uváděli, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, celý vesmír prostupuješ svou přítomností a zjevuješ, že tvůj Syn je Spasitel světa. Prosíme tě, zahoj rány, které působíme tvému stvoření! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Korintským 8,1b-13

Evangelium: Marek 1,21-28

Verš k obětování: Žalm 111,10

Verše k požehnání: Žalm 31,17-18

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že nám ve svaté večeři zjednáváš přístup k tajemství tvé lásky. Proměň naše životy, ať vydávají svědectví, že ani v dnešním světě nepřestáváš konat zázraky! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 11, 75, 95, 173, 177

už asi opravdu zbláznily!

Po celý svůj dospělý život se setkávám ze strany přátel s podezřením, že současníci, kteří se považují za elitu, zřejmě žijí ve zcela jiném vesmíru než oni. A k mým přátelům patří lidé celého spektra vzdělání – od základního k vysokoškolskému. Dojde-li však v rozhovoru na v médiích oblíbená témata jako manželství pro všechny, transgenderoví sportovci v ženském sportu, záchrana planety skrze požívání hmyzu a podobně, rozum zůstává stát všem. Nejčastější otázkou pak bývá: Kam zmizel zdravý rozum? Naprosto se vymyká možnostem formátu tohoto časopisu vysvětlit problematiku současného duchovního klimatu – „duchů v povětrí“ – jednoduše a prostě, nicméně přesto se alespoň o hrubý výklad pokusím.

Kdy a kam rozum zmizel?

Chceme-li proniknout ke kořenům současného duchovního chaosu či pluralismu (chcete-li), neobejdeme se bez znalosti odkazu novověké filosofie. Novověk je totiž charakterizován nástupem nového filosofického způsobu myšlení a kultury, které měly nahradit staré klasické metafyzické myšlení a křesťanskou kulturu. Rozumějme, že tím byly

položeny základy opozice vůči křesťanství a křesťanské kultuře, a dokonalá znalost právě křesťanské kultury pak umožnila některým myšlenkovým proudům precizovat své antikřesťanské argumenty takřka k dokonalosti. Bylo vypuštěno do světa to, co můžeme nazvat „duchem současného času“.

Každý začínající student teologie se hned při první přednášce dozví, že empirismus a noetická skepse vyhlásily definitivní porážku klasické metafyzice. Jinými slovy: Jedině smysly zprostředkovávají poznání, rozum pak svými analytickými prostředky o skutečnosti, která je za jevy, nemůže rozpoznat a vypovědět nic pravdivého. Tato událost se neobešla bez fatálních následků. Prosadil se totiž subjektivismus, podle něhož žádná objektivní realita nemůže být kritériem pravdy. Subjektivizace doslova znamená, že vnější svět je považován pouze za výtvor našeho ducha – rozumu (Kant). My jsme jedinými skutečnými tvůrci (ano bohy!) našeho světa. Důležité není, jak se věci mají objektivně, důležité je, jak já je vnímám, jak se mi jeví, jak je cítím. Zde tedy je založen počátek konce možnosti odvolávat se na „prostý selský rozum“, který se přirozeně

odvolává na vnější svět (objektivní realitu) jako na ten, který je přístupný evidenci a důkazu.

Konec rozumu – konec pravdy

Takový radikální počín se ovšem neobešel bez radikálních důsledků. Zpochybnění objektivní skutečnosti se osudově dotklo existence Boha, kterého již údajně není možno rozumně (rozumem) dokazovat a není možné o něm NIC objektivního a pravdivého vyslovit. Ad absurdum to znamená, že o něm nemůžeme ani s jistotou vědět, zdali je hmotný či nehmotný. Vědět cokoli s jistotou znamená totiž trčet v zajetí starého myšlení.

A stejně tak není možno nic jistého a pravdivého vyslovit ani o člověku obecně. Není například možné poznat, co je v souladu či rozporu s lidskou přirozeností, protože pojem přirozenosti spadá do oblasti staré metafyziky, a proto neexistuje. Vyslovit tak například myšlenku, že to které jednání je proti lidskosti (contra naturam), že je nelidské, je zkrátka nemožné.

Klasická realistická filosofie, dříve považovaná za vědu, nástupem subjektivismu tedy uprázdnila trůn vědám přírodním. Právě přírodověda

Dokončení na str. 4

Nad Písmem

Poznání plodí vyznání

Milé sestry a milí bratři, představte si, že bych vám teď ukázala obrázek skleněné pyramidy na nádvoří renesančního paláce a zeptala bych se vás: „Poznáváte to místo?“ Většina z vás by určitě správně odpověděla: „To je Louvre.“ Asi si teď říkáte, jak souvisí Louvre s dnešními biblickými texty? A musím přiznat, že Louvre s nimi nesouvisí, ale souvisí s nimi ta má otázka o poznání. Četli jsme dnes v Markově evangeliu, že zlý duch, který posedl jednoho člověka v synagoze v Ka-farnaum, Ježíše poznal: „Vím, kdo jsi. Jsi svatý Boží.“ V 5. knize Mojžíšově jsme se dozvěděli, jak Izraelci poznají, že přebývají v Boží blízkosti. A apoštol Pavel v 1. listu do Korintu mluví o tom, že „poznání vede k domýšlivosti, kdežto láska buduje“. Co tedy je to „poznání“ podle Bible? A tady se vrátíme k tomu imaginárnímu obrázku. Opravdu jednoduše řečeno: pokud jste stavbu na obrázku poznali, ale nikdy jste v Paříži nebyli – jde o poznávání, o jakém mluví apoštol Pavel v Novém zákoně a jaké známe i my dnes: poznání jako rozumový a intelektuální proces; pokud jste ale v Paříži byli, po Palais du Louvre jste se procházeli – jde o starozákonní poznání, které nesouvisí s rozumovým pochodem nebo konstatováním skutečnosti, ale vychází z praxe a ze zkušenosti.

Poznat Pána Boha starozákonně tedy znamená zakoušet jeho blízkost, jeho moc, jeho spravedlnost na vlastní kůži. Poznat Pána Boha novozákonně znamená mluvit o něm jako o věčné bytosti, nejvyšším principu světa. Jak už jsem říkala, hodně jsem to zjednodušila, protože Nový zákon samozřejmě na Starý navazuje, a tak se nám to poznání intelektuální (řecké) s tím poznáním zkušenostním (židovským) promíchává

a propojuje. Dnes proto dokážeme o Bohu mluvit v definicích, ale zároveň smíme vyznávat i to, jak jsme se s ním osobně setkali, co pro mě konkrétně udělal.

Ten dnešní evangelijní příběh je zvláštní v tom, že jediný, kdo ví, kým Ježíš doopravdy je, je zlý duch v tom posedlém člověku. Neví to uředníci, neví to přítomní v synagoze, kteří jsou Ježíšovými slovy přivedeni v úžas. Pozná ho jen zlý duch, který ho osloví i jménem. Toto poznání ale není vyznáním Boží svrchovanosti. Toto poznání je snahou skrze znalost jeho jména Ježíše ovládnout. Boží síla je ale větší než síla zlého, a tak zlý duch pozná, tedy opravdu pozná (zakusí, prožije), kým Ježíš je, a je z toho posedlého člověka vyhnán. A všichni, kdo jsou kolem, žasnou. I když zatím stále Ježíše plně nepoznali, poznali v něm Boží moc, kterou znají.

V našem životě je důležité umět poznávat ve smyslu vědět, znát, ale v našem životě víry je ještě důležitější poznávat ve smyslu zakoušet, mít zkušenost. Protože to z našeho mluvení o Bohu dělá vyznání, které může oslovit druhé.

Každý z nás někdy může být posedlý — ne snad zlým duchem, ale nějakou představou, obavou, předsudkem či myšlenkou. A tak se nám může stát, že můžeme Pána Ježíše oslovit v modlitbě s poznáním, že my víme nejlépe, co se má stát, a „ty to zaříd“. Ale v tu chvíli jím manipulujeme úplně stejně jako ten zlý duch a naplňují se tak slova apoštola Pavla, že poznání vede k domýšlivosti. Když ale zvládneme vše Bohu odevzdat s pokorou, „ne moje, ale tvoje vůle se staň“, potom se dějí věci, které vedou k úžasu. Kéž tedy žasneme a tím Boha poznáváme – zakoušíme a vyznáváme neustále. Amen.

Františka Pospíšilová

Pane Ježíši, děkujeme ti, že každého z nás znáš, nejen že víš, jací jsme, ale zároveň se ke každému z nás skláníš a pomáháš nám, když tě necháme. Kéž jako ty znáš nás, my známe tebe. Amen.

V letošním roce uplyne 600 let od úmrtí Jana Žižky

Dokončení ze str. 1
Hledání autentického profilu osobnosti Jana Žižky však není zcela beznadějně. Jeho činnost v době husitské revoluce je podrobně popsána v dobových kronikách i jiných pramenech. Bádání o jeho životě byla věnována celá řada historických prací od pozdního středověku až do současnosti. V těchto zdrojích lze nalézt informace, které mohou alespoň částečně osvětlit posledních šest let Žižkova života, jež se zároveň překrývají s obdobím několika prvních let husitské revoluce. Na základě informací z těchto pramenů a literatury ovšem můžeme podobu některých rysů Žižkovy osobnosti pouze dedukovat.

Ačkoliv listy i tzv. vojenský řád, které jsou s Janem Žižkou spojovány, pravděpodobně nepsal vlastní rukou, odrážejí jeho intenci a lze z nich odvodit jeho ideové tendence. Pokud se zde objevují citace z Písma, pak odkazy na Starý zákon převažují nad citáty novozákonními. Můžeme tedy předpokládat, že Jan Žižka projevoval myšlenkovou spřízněnost se starozákonním důrazem na Hospodina, jako přísneho a svrchovaného Pána, který nesmlouvavě trestá hříchy.

Z dobových pramenů vyplývá, že Žižka měl negativní vztah ke kněžím, kteří zdůrazňovali spekulativní teologii, a zároveň usilovali o politickou moc. Měl též odpor k mnišským řádům zejména pro jejich držbu rozsáhlých majetků. Ve všech těchto aspektech viděl pokrytectví, jež bylo v rozporu s jeho představou dobrého kněze, jenž se plně věnuje duchoven-ské službě, poskytuje věrným křesťanům duchovní posilu svátostmi i Božím slovem, nevyvolává teologické spory a žije v souladu se zásadami evangelické chudoby, které hlásá.

V jeho křesťanské víře hrál klíčovou roli pojem Božího zákona, jak je patrné například z tzv. Žižkova vojenského řádu. Z pramenů dále vyplývá, že Jan Žižka přes starozákonní reminiscence vyznával trojiční teologii a rozuměl reformačnímu principu Božího zákona, zdůrazňujícímu následování Ježíše Krista jako Syna Božího. Je známo, že neinklinoval ani ke kontemplaci, ani k biblickému badatelství. Byl však mužem akce a pragmatické úspornosti, a tak mu k vyjádření Božího zákona jako principu následování Krista stačily čtyři pražské artikuly. Ty také vtělil do tzv. Žižkova vojenského řádu, který byl vlastně součástí zakládací listiny výcho-

dočeského bratrstva, známého později jako Sirocti. Protikladem k artikulu o svobodném kázání slova Božího, jako příznaku dobrého kněžství, byl artikul o zákazu světského panování kněží. Uplatňoval tento artikul nejen vůči tradiční církvi, ale též vůči husitským kněžím z Prahy a Tábora, pokud například vyvolávali věroučné pře a využívali autoritu k zásahům do světské vlády. Preferoval tak spíše archetyp presbyterního řízení křesťanského společenství.

V husitství byl základním předpokladem následování Krista artikl o přijímání večeře Páně „pod obojí způsobou“. Tato forma večeře Páně měla všem věrným křesťanům, kněžím i laikům, přinést spásnou posilu jak v boji proti světskému panování duchovních osob, tak i při naplňování zbylého ze čtyř artikulů o spravedlivém trestání smrtelných hříchů křesťanů bez ohledu na jejich společenské postavení. Jan Žižka byl horlivým vyznavačem svátostného přijímání „pod obojí způsobou“ a zdá se, že nesnášel jeho relativizaci prostřednictvím radikální teologické spekulace o remanenci. Zásadní význam symbolu kalicha demonstroval pojmovením svého sídelního hradu „Kalich“ i znakem kalicha ve své pečeti.

S Žižkovým pojetím Božího zákona se neshodovaly též výstřednosti krajních reformačních radikálů – „pikartů“ či „adamitů“ – kteří inklinovali k anarchismu a k extatickým formám duchovních prožitků. Neváhal osoby této náboženské orientace, které stály při samém zrodu husitského hnutí při adventistické kampani v roce 1419, pronásledovat a trestat ohnivou smrtí podobně jako církevní inkvizice kacíře.

Další skutečností, která je o Janu Žižkovi známa, je datum jeho smrti. Zemřel 11. 10. 1424 na válečném tažení při obléhání města Příbyslavi. Tato skutečnost vytvořila předpoklad pro zakotvení jeho památky v čase. Záhy po jeho smrti se památka Jana Žižky stávala legendou. Jeho příznivci chápali jeho vojevůdcovské schopnosti, které neoslabilo ani oslepnutí, jako zázračné Boží obdarování a příznak zvláštní Boží milosti. Žižkova památka byla v utrakvistické církvi oceněna do té míry, že mu byl posléze přiznán charakter světce. Žižkovi odpůrci zdůrazňovali naopak jeho tvrdost a násilné skutky jako dílo démonických sil.

Tento dvojí přístup prochází historií „druhého života“ Jana Žižky od poz-

dního středověku až do současnosti s proměnlivými důrazy. Pozitivní vztah k odkazu legendárního vojevůdce převažoval většinou v dobách vojenského ohrožení národní a státní existence českých zemí. Aktuální velmi zasvěcená analýza, kterou nalezneme v monografii Petra Čorneje „Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka“ (Praha 2019, například s. 527–529), se snaží oba protiklady smířit konstatováním, že po přijetí reformačního učení se Jan Žižka pokládal za nástroj Boží vůle, jako Boží bojovník. Snažil se proto nezklamat Boha a bojovat se vši tvrdostí, aby dosáhl spásy a odcínil hříchy svého předchozího života.

Všechny tyto skutečnosti nás opravňují, abychom na Jana Žižku nepohlíželi jen jako na úspěšného vojevůdce, ale též jako na náboženskou osobnost, která si zaslouží naší

pozornost z ideového hlediska. Církev československá husitská proto věnovala svůj zájem Janu Žižkovi od svých počátků. Karel Farský ve svých postilách charakterizoval Žižku jako krutého bojovníka, který byl zároveň horlivým zastáncem Boží pravdy. Tímto hodnocením se blížil k současné analýze české historiografie, která klade větší důraz na Žižkovu horlivost v boji za Boží zákon, než na jeho rozvahu a schopnost vyjednat kompromis. Naše církev se pak intenzivně zabývala Žižkovým odkazem v roce 1949 při 525. výročí jeho úmrtí, kdy vydala jeho listy a „Kroniku velmi pěknou o Janu Žižkovi“.

V roce 2002 (Vladimír Sakař) a v roce 2006 (Jaroslav Hrdlička–Jan B. Lášek) vyšly v prostředí naší církve dva sborníky odborných článků věnovaných Žižkově památce.

Čelní představitelé naší církve se též pravidelně zúčastňují slavnostních akcí, připomínajících Žižkovo vítězství v Praze na Vítkově i u Sudoměře, a setkání v Táboře i v Písku, kde všude ožívují Žižkovu památku. Tento zájem Církve československé husitské však neznamená, že by k osobnosti Jana Žižky přistupovala s nekritickým obdivem. Naopak, je si vědoma mnoha protikladů, spjatých s jeho životem i s jeho ideovým odkazem. Právě toto zjištění nás však vede k úvaze, jestli zrovna tato protikladnost jeho složité osobnosti nezpůsobila, že se Jan Žižka dokázal obrátit orientovat v rozporuplné realitě života českých zemí pozdního středověku, vítězně obstát v jejích úskalích a zanechat tak hlubokou stopu v historické paměti.

Bohdan Kaňák

Všeradická synagoga...

Dokončení ze str. 1
věnoval také dvě vyšívané opony, které jsou nyní ve sbírkách Židovského muzea. Čile obchodoval se zámořím, ale postupně se neubrnil velké konkurenci. A. M. Pollak zemřel 1. června 1884 v Badenu u Vídně. Ve dvacátých letech dvacátého století i život všeradické židovské obce postupně vyhasínal a synagoga zchátrala. Až v roce 1937 se synagoga dočkala nového života, když se všeradičtí občané, manželé Šebkovi, členové Církve československé rozhodli odkoupit stavbu a darovat ji církvi. Budova byla upravena, zachovala si však svůj ráz. Nad západní částí budovy byla vystavěna oplechovaná věž s kalichem, do které byl po válce nainstalován zvon s názvem Lidice, aby připomínal válečné utrpení národa a lidických (zvon byl v devadesátých letech odcizen). Slavnostní bohoslužby při národní pouti 7. června 1947 ve Všeradicích se účastnilo 63 lidických žen, které do kostelíka dovezly k pietnímu uložení prst' ze zničených Lidic. Bohoslužby se od osmdesátých let ve Všeradicích

nekonaly pro úbytek členů ČČSH. V devadesátých letech proběhly rozsáhlé opravy díky péči náboženské obci Hostomice. Kostelík je od té doby využíván pro výstavy, koncerty, Noci kostelů a pobožnosti. Děkujeme berounskému vikariátu a OÚ Všeradice i místním občanům za podporu a finanční pomoc při péči o bývalou synagogu. Za spolupráci při aktivitách a kulturních akcích děkujeme místní MŠ, SDH Všeradice, firmě SOME a nově i Komunitnímu centru Krápníček.

Srdečně zveme již nyní na Noc kostelů 2024 v pátek 7. června. Kostelík (bývalá synagoga) bude pro veřejnost otevřen od 16 hodin tradičně s programem pro děti a vystoupením místních nadějných hudebníků.

Jana Šmardová Koulová

Kresba - JŠK 2012
Foto interiéru z národní pouti

Lednová tragédie v Uherském Brodě

Židovské osídlení v Uherském Brodě je doloženo rokem 1470; židé se však mohli usídlvat pouze za hradbami města. V roce 1645 zde žilo 936 obyvatel. V roce 1857 dosáhla komunita svého maxima – 1068 osob hlásících se k židovské víře. Tvořili tak téměř třetinu uherskobrodských obyvatel.

Čtvrť nazývaná Židovna byla soustředěna do několika ulic, obec užívala postupně dva hřbitovy. Stará židovská synagoga byla zbourána kolem roku 1800 a židovská obec si postavila Novou synagogu, která byla v noci 30. 7. 1941 fašisty vypálena a později zcela zbořena.

Vypálením synagogy se začala psát temná kapitola uherskobrodské židovské historie. Po počátečních omezeních a zákazech, které postihly židovské občany celého Československa, se Uherský Brod stává městem, kam jsou nuceně sestěhováváni Židé z Luhačovic a Uherského Hradiště, kteří pak byli násilně začleněni do bytů a domů uherskobrodských židovských obyvatel. V roce 1942 se město stalo sběrným střediskem pro Židy z širokého okolí. Koncem ledna pak proběhly tři transporty do koncentračních táborů, 1. 2. 1943 byli Židé ze všech transportů zařazeni do transportu směřujícího do „továrny na smrt“, koncentračního tábora Osvětim II – Březinka. Do Uher-

ského Brodu se vrátilo 30 osob. V současné době pohnutou historii židovské komunity připomínají především desky se jmény umučených na Novém židovském hřbitově, deska na budově gymnázia, kde bylo seřadiště transportů, a deska na budově dnešní katolické církevní školy v Jirchářské ulici. Město Uherský Brod však na zmizelé občany nezapomíná. V lednu se konají pietní shromáždění jak u budovy gymnázia, tak i na novém židovském hřbitově. V prosinci 2023 a v lednu 2024 je u Chrámu Mistra Jana Husa, který má od roku 1920 propůjčen naše Církev československá husitská, instalována panelová výstava o Česko-německých opomíjených osobnostech, kterou pro Židovskou obec v Praze za přispění Státního fondu kultury MKČR

připravil J. Králík z Uherského Hradiště. Mezi vybranými osobnostmi jsou: Quido, Fridricha Victor Adlerovi, Gerta a Carl Cori, Oskar Baum, Max Fleischer, Vilem Flusder, Otto Richard Gottlieb, Eduard Hanslick, Alexandre Kafka, Egon Erwin Kisch, Karl Kraus, Heinrich Landesmann, Hans Natonek, Leo Peritz, Jakob Eduard Pollak (Polák), Lenka Reineirová, Wilhelm Stiassny, J. Urzidil.

Použitá literatura:
Jiří Fiedler: *Židovské památky v Čechách a na Moravě*,
Kolektiv autorů: *Uherský Brod město královské*,
Miroslava Poláková: *Tragédie z dějin Uherského Brodu – publikováno v Brodský zpravodaj 3/2023*
Na základě zaslané zprávy připravila redakce

Turisté si připomenou 600. výročí úmrtí Jana Žižky projektem „Žižkův palcát“

„Žižkův palcát“ je souhrnný název pro šest turistických akcí na památných místech českého husitského vojevůdce Jana Žižky z Trocnova coby připomínky 600. výročí jeho úmrtí v roce 2024. Projekt chce připomenout význam jeho osobnosti v dějinách naší země, bez ohledu na to, jak byl vykládán dříve a jak je chápán dnešní společností. Projekt bude zahájen v sobotu 3. února 2024 pochodem k pomníku Jana Žižky na Vítkově, kde 14. 7. 1420 husité pod vedením Jana Žižky porazili vojska první křížové výpravy. Start pochodu bude probíhat 3. 2. od 8 do 10 hodin na nádraží Praha - Kbely. Celý projekt pořádá KČT, odbor GeoCesty Štoky. Podrobnosti jsou na netu: www.martin-pluhar.cz.

V. Lorenovicz

